

Ochrona sygnalistów cz. 1

Edukacja szkolna przeciw wykluczeniu oraz dotycząca zagadnień z jakimi zgłaszają się obywatele do Punktów NPO/NPP

Zrealizowano w ramach projektu "Prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz wykonywanie zadań z zakresu edukacji prawnej w roku 2025"

Projekt zrealizowano ze środków finansowych pochodzących z budżetu państwa w ramach dotacji celowej przekazanej przez Miasto Nowy Sącz.

OCHRONA SYGNALISTÓW - WSTĘP

Dyrektywa 2019/1937 w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii została przyjęta 23.10.2019 r.

Wdrożona dyrektywa przewiduje minimalne standardy ochrony **tzew. sygnalistów**, czyli osób, które wykorzystują wewnętrzne lub zewnętrzne kanały komunikacyjne, aby informować o nieprawidłowościach i naruszeniach prawa, których były świadkami w czasie wykonywania swojej pracy.

OCHRONA SYGNALISTÓW - WSTĘP

Projekt obecnie obowiązującej ustawy zgłoszono do Sejmu w dniu 17.04.2024 (druk 317), a samą ustawę uchwalono po poprawkach w dniu 14 czerwca 2024 r.. Podpis ustawy przez Prezydenta RP nastąpiło w dniu 19 czerwca 2024 r.

Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928) zwana dalej „u.o.s.”, ostatecznie **weszła w życie z dniem 25 września 2024 r.** i w swoim ostatecznym kształcie w przeważającej mierze powieliła rozwiązania przewidziane w dyrektywie 2019/1937. Istotnym odstępstwem jest umożliwienie grupom kapitałowym przyjęcia i wdrożenia wspólnej jednolitej procedury przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych o naruszeniach prawa.

OCHRONA SYGNALISTÓW - WSTĘP

Ustawa o ochronie sygnalistów zawiera regulacje dotyczące (art. 1 u.o.s.):

- 1) warunków objęcia ochroną sygnalistów zgłaszających lub ujawniających publicznie informacje o naruszeniach prawa;
- 2) środków ochrony sygnalistów zgłaszających lub ujawniających publicznie informacje o naruszeniach prawa;
- 3) zasady ustalania wewnętrznej procedury zgłaszania informacji o naruszeniach prawa i podejmowania działań następnych;
- 4) zasad zgłaszania informacji o naruszeniach prawa organowi publicznemu;

OCHRONA SYGNALISTÓW - WSTĘP

c.d. Ustawa o ochronie sygnalistów zawiera regulacje dotyczące (art. 1 u.o.s.):

- 5) zasad ujawnienia publicznego informacji o naruszeniach prawa;
- 6) zadań Rzecznika Praw Obywatelskich związane ze zgłaszaniem informacji o naruszeniach prawa;
- 7) zadań organów publicznych związane ze zgłaszaniem informacji o naruszeniach prawa i z podejmowaniem działań następnych.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Zgodnie z przepisami ustawy sygnalista **to osoba fizyczna**, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą (art. 4 ust. 1 u.o.s.). Sygnalistą jest zatem każda osoba, która dokonuje zgłoszenia lub ujawnienia, która informację o naruszeniu prawa może powziąć w kontekście związanym z pracą.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Sygnalistą może być:

pracownik, pracownik tymczasowy, osoba świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, prokurent, akcjonariusz lub wspólnik, członek organu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, osoba świadcząca pracę pod nadzorem i kierownictwem wykonawcy, podwykonawca dostawca, stażysta, wolontariusz, praktykant.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Sygnalistą może również być: funkcjonariusz w rozumieniu ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy m.in.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Również żołnierz w rozumieniu art. 2 pkt 39 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248 i 834).

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Sygnalistą może być także kandydat do pracy, który dokonuje zgłoszenia lub ujawnienia publicznej informacji o naruszeniu prawa uzyskanej w kontekście związanym z pracą przed nawiązaniem stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym lub już po ich ustaniu.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Nie będzie natomiast sygnalista np. konsument, którego prawa konsumenckie zostały naruszone i który dokonał zgłoszenia do Rzecznika Praw Konsumenta o nieszanowaniu jego praw przez sprzedawcę. Bez kontekstu związanego z pracą nie mamy bowiem do czynienia z sygnalistą w rozumieniu ustawy o ochronie sygnalistów, nawet jeśli zgłoszenie mieści się w katalogu spraw objętych tą ustawą.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

Kim są osoby pomagające sygnaliście i powiązane z nim?

Osobami pomagającymi sygnaliście są osoby fizyczne pomagające mu w zgłoszeniu lub ujawnieniu publicznym w kontekście związanym z pracą. Ich wsparcie nie powinno zostać ujawnione

Osobami powiązanymi z sygnalistą są osoby fizyczne, mogące doświadczyć działań odwetowych w związku z dokonaniem zgłoszenia. Za takie osoby uznajemy m.in. współpracowników lub osoby najbliższe sygnaliście.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim są osoby pomagające sygnaliście i powiązane z nim?

Osoby pomagające i powiązane z sygnalistą mają prawo do takiej samej ochrony jak sygnalista.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

Osobą, której dotyczy zgłoszenie jest zarówno osoba fizyczna, jak i jednostka organizacyjna, która jest podejrzewana o naruszenie prawa albo z którą podejrzewany jest powiązany

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

Informacja o naruszeniu prawa - (zgodnie z art. 2 pkt. 3 u.o.s.) to informacja, w tym uzasadnione podejrzenie, dotyczące zaistniałego lub potencjalnego naruszenia prawa, do którego doszło lub prawdopodobnie dojdzie w podmiocie prawnym, w którym sygnalista uczestniczył w procesie rekrutacji innych negocjacji poprzedzających zawarcie umowy, pracuje lub pracował, lub w innym podmiocie prawnym, z którym sygnalista utrzymuje lub utrzymywał kontakt w kontekście związanym z pracą, lub informacja dotycząca próby ukrycia takiego naruszenia prawa.

OCHRONA SYGNALISTÓW - ZASTOSOWANIE

Jak wynika z przepisów art. 3 ust. 1 u.o.s. przepisy chroniące sygnalistów będą miały zastosowanie do naruszenia prawa (działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa), które dotyczy:

- 1) korupcji;
- 2) zamówień publicznych;
- 3) usług, produktów i rynków finansowych;
- 4) przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 5) bezpieczeństwa produktów i ich zgodności z wymogami;
- 6) bezpieczeństwa transportu;
- 7) ochrony środowiska;

OCHRONA SYGNALISTÓW - ZASTOSOWANIE

- 8) ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa jądrowego;
- 9) bezpieczeństwa żywności i pasz;
- 10) zdrowia i dobrostanu zwierząt;
- 11) zdrowia publicznego;
- 12) ochrony konsumentów;
- 13) ochrony prywatności i danych osobowych;
- 14) bezpieczeństwa sieci i systemów teleinformatycznych;
- 15) interesów finansowych Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, jednostki samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej;

OCHRONA SYGNALISTÓW - ZASTOSOWANIE

- 16) rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, w tym publicznoprawnych zasad konkurencji i pomocy państwa oraz opodatkowania osób prawnych;
- 17) konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela (art. 3 ust. 1 u.o.s.).

Podmiot prawny może dodatkowo w ramach procedury zgłoszeń wewnętrznych przewidzieć możliwość zgłaszania informacji o naruszeniach dotyczących obowiązujących w tym podmiocie prawnym regulacji wewnętrznych lub standardów etycznych, które zostały ustanowione przez podmiot prawny na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego i pozostają z nimi zgodne.